

EHDOTUS VALTIONEUVOSTON ASETUKSEKSI LELUJEN TURVALLISUUDESTA ANNETUN VALTIONEUVOSTON ASETUKSEN LIITTEEN 1 MUUTTAMISESTA

Pääasiallinen sisältö

Lelujen turvallisuudesta annetun valtioneuvoston asetuksen liitteeseen ehdotetaan lisättävän erityiset raja-arvot aniliinille silloin, kun sitä käytetään alle 36 kuukauden ikäisten lasten käyttöön tarkoitetuissa leluissa tai muissa suuhun pantavaksi tarkoitetuissa leluissa. Muutoksella pantaisiin täytäntöön komission direktiivi leluturvallisuudirektiivin muuttamisesta siltä osin kuin on kyse aniliinin erityisistä raja-arvoista tietyissä leluissa. Muutos on tekninen, eikä EU-sääntely mahdollista asiassa kansallista liikkumavaraa.

Asetus on tarkoitettu tulemaan voimaan 5.12.2022.

1 Esityksen tausta, sääntelyn nykytila ja asetuksenantovaltuudet

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi lelujen turvallisuudesta 2009/48/EY, jäljempänä leluturvallisuudirektiivi, annettiin 18 päivänä kesäkuuta 2009. Direktiivin liitteessä II on säädetty lelujen erityisistä turvallisuusvaatimuksista, jotka koskevat lelujen mekaanisia ja fysikaalisia ominaisuuksia, syttyvyyttä, kemiallisia ominaisuuksia, sähköominaisuuksia, hygieniaa ja radioaktiivisuutta.

Direktiivin liitteen II lisäyksessä C määritetään erityiset raja-arvot alle 36 kuukauden ikäisten lasten käyttöön tarkoitetuissa leluissa ja muissa suuhun pantavaksi tarkoitetuissa leluissa käytettävälle kemikaaleille. Liitteen II lisäyksessä C on määritelty raja-arvot tris(2-kloorietyyli)fosfaatille (TCEP), tris-[2-kloori-1-(kloorimetyyli)-etyyli]fosfaatille (TDCP), tris-(2-kloori-1-metyylietyyli)-fosfaatille (TCPP) ja bisfenoli A:lle, formamidille, BIT:lle, CMI:lle, MI:lle, CMI:n ja MI:n seokselle, fenolille sekä formaldehydille.

Leluturvallisuudirektiivin sääntely on Suomessa pantu täytäntöön lelujen turvallisuudesta annetulla lailla (1154/2011). Laissa on yleisluontoiset säännökset lelujen mekaanisia ja fysikaalisia ominaisuuksia, syttyvyyttä, kemiallisia ominaisuuksia, sähköominaisuuksia, hygieniaa ja radioaktiivisuutta koskevista vaatimuksista sekä lelujen varoitusmerkinnöistä. Yksityiskohtaisemmat ja teknisluontoiset vaatimukset sisältyvät lain 61 §:n nojalla annettuihin valtioneuvoston asetukseen sekä työ- ja elinkeinoministeriön asetukseen.

Lelujen turvallisuudesta annetussa valtioneuvoston asetuksessa (1218/2011) säädetään lelujen mekaanisia ja fysikaalisia ominaisuuksia, syttyvyyttä, kemiallisia ominaisuuksia ja sähköominaisuuksia koskevista turvallisuusvaatimuksista sekä eräiden lelutyyppien varoitusmerkinnöistä. Asetuksen 15 §:ssä säädetään syöpää aiheuttaviksi, sukusolujen perimää vaurioittaviksi tai lisääntymiselle vaarallisiksi luokiteltujen aineiden käyttämisestä lelussa tai sen osissa. Asetuksen 15 a §:n mukaan liitteessä 1 mainituille kemikaaleille säädettyjä erityisiä raja-arvoja on noudatettava silloin, kun näitä kemikaaleja käytetään alle 36 kuukauden ikäisten lasten käyttöön tarkoitetuissa leluissa ja muissa suuhun pantavaksi tarkoitetuissa leluissa. Kyse on direktiivin liitteen II lisäyksessä C säädettyistä erityisistä raja-arvoista.

Euroopan komissio antoi 3.6.2021 direktiivin (EU) 2021/903 leluturvallisuudsdirektiivin muuttamisesta siltä osin kuin on kyse aniliinin erityisistä raja-arvoista tietyissä leluissa. Direktiivillä muutetaan liitteen II lisäystä C aniliinin osalta.

Aniliini (CAS-numero 62-53-3) luokitellaan asetuksessa (EY) N:o 1272/2008 (Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1272/2008, ns. CLP-asetus) kategoriaan 2 kuuluvaksi syöpää aiheuttavaksi aineeksi ja kategoriaan 2 kuuluvaksi perimää vaurioittavaksi aineeksi. Aniliinille ei ole ennen komission direktiiviä (EU) 2021/903 leluturvallisuudsdirektiivissä säädetty nimenomaisesti erityisiä raja-arvoja.

Komissio katsoi saatavilla oleva tieteellinen näyttö sekä lelujen turvallisuutta käsittelevän asiantuntijaryhmän ja kemikaaleja käsittelevän alaryhmän suositukset huomioon ottaen, että aniliinille olisi vahvistettava suositellut raja-arvot lelumateriaalina käytettävissä tekstiileissä ja nahassa sekä sormiväreissä, minkä vuoksi direktiivin 2009/48/EY liitteen II lisäystä C olisi muutettava.

Komission asettama kemikaaleja käsittelevä alaryhmä totesi, että rajoitus, joka koskee aniliinia leluissa, olisi kohdistettava tekstiilistä ja nahasta valmistettuihin leluihin ja lelujen osiin sekä sormiväreihin, koska tällä hetkellä ei ole riittävästi tietoa siitä, onko tarpeellista rajoittaa aniliinia muissa kuin sormiväreissä tai muusta kuin tekstiilistä ja nahasta valmistetuissa leluissa tai lelumateriaaleissa. Alaryhmä ilmoitti myös, että raja-arvon olisi oltava 30 mg/kg pelkistävän lohkeamisen jälkeen. Tämä on pienin pitoisuus, joka pelkistävällä lohkeamistestillä voidaan luotettavasti havaita. Sormivärien osalta alaryhmä totesi, että vapaan aniliinin raja-arvoksi olisi asetettava 10 mg/kg, koska se on pienin pitoisuus, joka voidaan luotettavasti havaita sormivärien rutiinitesteissä.

Edellä esitetyn perusteella direktiivin 2009/48/EY liitteen II lisäystä C muutettiin lisäämällä siihen uusi aniliinin raja-arvoja koskeva kohta:

Aine	CAS-numero	Raja-arvo
Aniliini	62-53-3	30 mg/kg pelkistävän lohkeamisen jälkeen lelumateriaalina käytettävissä tekstiileissä ja nahassa 10 mg/kg vapaana aniliinina sormiväreissä 30 mg/kg pelkistävän lohkeamisen jälkeen sormiväreissä

Komission direktiivin voimaantulo ja siirtymäsäännökset. Komission direktiivi julkaistiin EU:n virallisessa lehdessä 4.6.2021 ja tuli voimaan 24.6.2021. Jäsenvaltioiden tulee antaa ja julkaista direktiivin (EU) 2021/903 edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset viimeistään 4 päivänä joulukuuta 2022 ja soveltaa niitä seuraavasta päivästä lukien.

Lelujen turvallisuudesta annettuun valtioneuvoston asetukseen ehdotettava muutos annettaisiin lelujen turvallisuudesta annetun lain 61 §:n 1 momentin nojalla. Kyseisen momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella säädetään lelun mekaanisia ja fysikaalisia ominaisuuksia, syttyvyyttä, kemiallisia ominaisuuksia ja sähköominaisuuksia koskevista erityisistä turvallisuusvaatimuksista sekä eräiden lelutyyppien erityisistä varoitusmerkinnöistä.

2 Asian valmistelu

Asetusehdotus on valmisteltu virkatyönä työ- ja elinkeinoministeriössä. Ehdotuksesta pyydettiin lausunto Tullilaboratoriolta, Turvallisuus- ja kemikaalivirastolta, Kaupan liitolta sekä Suomen leluhdistykseltä, joka edustaa toimialan elinkeinoa.

Lausuntoaika oli kuulemista säädösvalmistelussa koskevia ohjeita lyhyempi, vajaa kaksi viikkoa, sillä ehdotus on suppea ja tekninen. Kysymys on komission direktiivin täytäntöönpanosta, joka ei mahdollista kansallista liikkumavaraa. Muutokset ovat lisäksi olleet kommentoitavana asianomaisilla sidosryhmillä jo aiemmassa vaiheessa direktiivin liitteen muutoksia käsiteltäessä, minkä vuoksi lyhyt määräaika lausuntojen antamiselle katsottiin riittäväksi.

3 Keskeiset ehdotukset

Lelujen turvallisuudesta annettua valtioneuvoston asetusta on tarpeen muuttaa direktiiviin tehtyjen muutosten toimeenpanemiseksi edellä jaksossa 1 esitetyn mukaisesti. Asetuksen liitettä 1 muutettaisiin siten, että siihen lisättäisiin komission direktiivin mukaiset erityiset raja-arvot aniliinille silloin, kun sitä käytetään tietyissä alle 36 kuukauden ikäisten lasten käyttöön tarkoitetuissa leluissa tai muissa suuhun pantavaksi tarkoitetuissa leluissa. Direktiivin liitteen muutoksiin perustuva muutosehdotus lelujen turvallisuudesta annetun valtioneuvoston asetuksen liitteeseen 1 on tekninen, eikä direktiivi mahdollista kansallista liikkumavaraa.

4 Pääasialliset vaikutukset

Asetusehdotuksella ei ole valtiontaloudellisia vaikutuksia eikä organisaatio- ja henkilöstövaikutuksia viranomaisissa. Työ- ja elinkeinoministeriön tiedossa ei ole, että kyseiset rajoitukset aiheuttaisivat esimerkiksi leluteollisuudelle erityistä haastetta.

5 Lausuntopalaute

Lausuntojen antajilla ei ollut asetusehdotukseen lausuttavaa.

6 Voimaantulo

Komission direktiivin (EU) 2021/903 mukaan jäsenvaltioiden tulee antaa ja julkaista direktiivin edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset viimeistään 4 päivänä joulukuuta 2022 ja soveltaa niitä seuraavasta päivästä lukien.

Asetus on tarkoitettu tulemaan voimaan 5 päivänä joulukuuta 2022.

Esitys

Esitetään, että valtioneuvosto antaa asetuksen lelujen turvallisuudesta annetun valtioneuvoston asetuksen liitteen 1 muuttamisesta.